

WYROK

W I M I E N I U

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 grudnia 2014 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu w XVII Wydziale Karnym Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Jarosław Komorowski

Protokolant: prakt. sąd. Paweł Chrostowski

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej Bogusława Tupaja

po rozpoznaniu w dniu 15 grudnia 2014 roku

sprawy **T. B. (B.)**

oskarżonego o przestępstwo z art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k.

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Kościanie z dnia 18 lipca 2014 roku, sygn. akt II K 307/13

1. zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) uchyla rozstrzygnięcia o karze pozbawienia wolności i warunkowym zawieszeniu jej wykonania na okres próby zawarte w pkt. 1. i 2. wyroku,

b) na podstawie art. 66 § 1 i 3 k.k. i 67 § 1 k.k. warunkowo umarza postępowanie karne przeciwko T. B. na okres 2 (dwóch) lat próby,

c) na podstawie art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 49 § 1 k.k. orzeka wobec oskarżonego T. B. świadczenie pieniężne w kwocie 500 (pięćset) złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej,

2. w pozostałym zakresie zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy,

3. zasądza od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty procesu za postępowanie odwoławcze w kwocie 50 (pięćdziesiąt) złotych oraz wymierza mu jedną opłatę za obie instancje w kwocie 100 (sto) złotych.

SSO Jarosław Komorowski

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 18 lipca 2014 roku Sąd Rejonowy w Kościanie w sprawie o sygn. akt II K 307/13 uznał oskarżonego T. B. za winnego tego, że w dniu 8 lutego 2013 r. w J., gm. K., woj. (...), działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, dwukrotnie za pośrednictwem wiadomości tekstowych sms stosował groźbę bezprawną pobicia pod adresem J. M., w celu wymuszenia na pokrzywdzonym zwrotu wierzytelności, tj. przestępstwa z art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k. i za to na podstawie art. 191 § 2 k.k. wymierzył mu karę 3 miesięcy pozbawienia wolności (pkt 1. wyroku), której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 k.k. i art. 70 § 1 pkt 1 k.k. warunkowo zawiesił na okres 2 lat próby (pkt 2.).

O kosztach procesu orzeczono w punkcie 3. wyroku, zasądając od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe oraz wymierzając mu opłatę w kwocie 60 zł.

Od powyższego wyroku apelację wniósł obrońca oskarżonego wskazując, że zaskarża go w całości na korzyść oskarżonego T. B..

Zaskarżonemu wyrokowi apelujący zarzucił błąd w ustaleniach faktycznych, mogący mieć wpływ na treść wydanego orzeczenia, a polegający na przyjęciu, iż nie doszło do pojednania między oskarżonym a pokrzywdzonym.

Wobec powyższego apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i warunkowe umorzenie postępowania karnego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

Na rozprawie apelacyjnej do wniosku obrony przychylił się prokurator, jednocześnie wnosząc o ewentualne nałożenie na oskarżonego obowiązku przeproszenia pokrzywdzonego i określenie dwuletniego okresu próby.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja obrońcy oskarżonego okazała się zasadna.

Na wstępie niniejszego wywodu podkreślenia wymaga, że Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy rozważył wszystkie dowody i okoliczności ujawnione w toku przewodu sądowego i na ich podstawie dokonał trafnych ustaleń faktycznych dotyczących przebiegu inkryminowanego zdarzenia. W oparciu o lekturę uzasadnienia zaskarżonego wyroku realizującego dyspozycję art. 424 § 1 k.p.k. można jednoznacznie stwierdzić, że sprawstwo i wina oskarżonego T. B. co do zarzucanego mu czynu zostały udowodnione. Sąd Odwoławczy nie dostrzegł również okoliczności, które w myśl art. 439 § 1 k.p.k., art. 440 k.p.k. bądź art. 455 k.p.k. należałoby wziąć pod uwagę z urzędu.

Przechodząc do zarzutu sformułowanego w apelacji obrońcy oskarżonego stwierdzić należy, że w niniejszej sprawie faktycznie zaistniały przesłanki do zastosowania wobec oskarżonego T. B. instytucji warunkowego umorzenia postępowania.

Zgodnie z art. 66 § 1, 2 i 3 k.k. sąd może warunkowo umorzyć postępowanie karne, jeżeli wina i społeczna szkodliwość czynu nie są znaczne, okoliczności jego popełnienia nie budzą wątpliwości, a postawa sprawcy nie karana za przestępstwo umyślne, jego właściwości i warunki osobiste oraz dotychczasowy sposób życia uzasadniają przypuszczenie, że pomimo umorzenia postępowania będzie przestrzegał porządku prawnego, w szczególności nie popełni przestępstwa.

Warunkowego umorzenia nie stosuje się do sprawcy przestępstwa zagrożonego karą przekraczającą 3 lata pozbawienia wolności, jednakże w wypadku gdy pokrzywdzony pojednał się ze sprawcą, sprawca naprawił szkodę lub pokrzywdzony i sprawca uzgodnili sposób naprawienia szkody, warunkowe umorzenie może być zastosowane do sprawcy przestępstwa zagrożonego karą nie przekraczającą 5 lat pozbawienia wolności. Instytucja warunkowego umorzenia powinna bowiem – zgodnie z założeniami ustawodawcy – przyczynić się do likwidacji konfliktu wywołanego przestępstwem i znajdować szersze zastosowanie tam, gdzie nie ma potrzeby, ze względu na cele kary, jej wymierzania, a nawet kontynuowania postępowania karnego i doprowadzania do wyroku skazującego.

W ocenie Sądu Okręgowego w niniejszej sprawie brak jest wątpliwości co do popełniania przez oskarżonego B. czynu zabronionego, o czym była już mowa powyżej. W realiach przedmiotowej sprawy, na gruncie zgromadzonego materiału dowodowego, Sąd Okręgowy – podobnie jak Sąd Rejonowy – nie miał wątpliwości, iż oskarżony T. B. swoim zachowaniem wyczerpał znamiona przestępstwa typizowanego w art. 191 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., albowiem w dniu 8 lutego 2013 r. działając w krótkich odstępach czasu w wykonaniu z góry powziętego zamiaru, dwukrotnie za pośrednictwem wiadomości tekstowych sms stosował groźbę bezprawną pobicia pod adresem J. M., w celu wymuszenia na pokrzywdzonym zwrotu wierzytelności.

Jednocześnie Sąd Odwoławczy doszedł do przekonania, że wina i społeczna szkodliwość czynu przypisanego oskarżonemu nie są znaczne.

O stopniu społecznej szkodliwości czynu decydują okoliczności określone w art. 115 § 2 k.k. Są to okoliczności zarówno natury przedmiotowej (rodzaj i charakter naruszonego dobra, rozmiary wyrządzonej lub grożącej szkody, sposób i okoliczności popełnienia czynu, waga naruszonych przez sprawcę obowiązków, rodzaj naruszonych reguł ostrożności i stopień ich naruszenia), jak i podmiotowej (postać zamiaru albo brak zamiaru dokonania czynu zabronionego, motywacja sprawcy). Analiza wymienionych okoliczności zdaniem Sądu Odwoławczego pozwala stwierdzić, że stopień społecznej szkodliwości przypisanego oskarżonemu B. czynu nie jest znaczny. Należy mieć bowiem na uwadze, że oskarżony dopuścił się zachowania polegającego na stosowaniu gróźb bezprawnych w celu wymuszenia zwrotu wierzycelności, która powstała w wyniku dopuszczenia się przez pokrzywdzonego J. M. przestępstwa na jego szkodę. Co istotne przy tym, J. M. został prawomocnie skazany nie tylko za popełnienie przestępstwa oszustwa polegającego na doprowadzeniu firmy oskarżonego do niekorzystnego rozporządzenia mieniem o wartości 186.209,28 zł, ale także działał na jego szkodę już po zaistnieniu tego zdarzenia, dopuszczając się kolejnego przestępstwa z art. 300 § 2 k.k. Przedmiotowa okoliczność unaocznia, że działanie oskarżonego B., choć bezprawne, było motywowane zachowaniem pokrzywdzonego M., który zarówno w momencie zawierania transakcji jak i po jej przeprowadzeniu z pełną świadomością i wolą działał na jego szkodę. W tych okolicznościach impulsywna i sprowadzająca się do dwóch smsów reakcja oskarżonego, choć naganna, nie jest na tyle społecznie szkodliwa, by zasługiwała na karę, o której mowa w wart. 191 § 2 k.k., i to nawet w jej minimalnym wymiarze. Istotne jest przy tym również, że po zaistnieniu analizowanego zdarzenia i wszczęciu postępowania w sprawie obie strony sporu dostrzegły potrzebę dążenia do porozumienia, dając temu wyraz zarówno w toku niniejszego procesu jak i w innych toczących się z ich udziałem postępowaniach. Wprawdzie podczas prowadzonej mediacji nie doszło do zawarcia ugody, jednakże mimo to nastąpiło pojednanie i zawarcie porozumienia, o czym była mowa na rozprawie głównej w dniu 11 lipca 2014 roku. Mianowicie po odczytaniu aktu oskarżenia pokrzywdzony oświadczył, że nie jest człowiekiem zawistnym i zgadza się na pozytywny wynik mediacji ufając, że deklaracje oskarżonego są prawdziwe. Zaakceptował to, że w przyszłości pan B. nie będzie nachodził ani jego ani jego rodziny i nie będzie stosował też gróźb karalnych (k. 122v). Z kolei oskarżony wyjaśnił, że podpisali z panem M. ugodę, zgodzili się na to, żeby sponać zadłużenia ratami, po 5 tys. zł miesięcznie do września 2014 r. a od października po 15 tys. zł miesięcznie. Uzupełniając wypowiedź oskarżonego jego obrońca wskazał, że w jednej sprawie, dotyczącej należności w kwocie 36 tys. zł, oskarżony B. wyraził zgodę, aby J. M. spłacił 20 tys. zł i została podpisana ugoda. Natomiast w drugiej sprawie, dotyczącej kwoty 186 tys. zł, w sprawie karnej pan M. został zobowiązany do naprawienia szkody, a ponieważ oskarżony B. zgodził się na spłatę ratalną prokurator złożył wniosek o krótszy czas zawieszenia wykonania kary pozbawienia wolności (k. 122v). Przywołane przez obronę okoliczności potwierdza nie tylko treść prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w Kościanie z dnia 12 maja 2014 roku, wydanego w sprawie II K 92/14 (k. 138-140), ale także treść oświadczenia J. M., w którym pokrzywdzony nie tylko potwierdził fakt zawarcia ugody, ale także wskazał, że nie żywi urazy do oskarżonego i zrozumiał, że ów mógł się zdenerwować jego zachowaniem i pod wpływem impulsu wysłać smsy (k. 150).

W tym miejscu podkreślenia wymaga, że przywołane wyżej okoliczności są istotne nie tylko z punktu widzenia stopnia społecznej szkodliwości przypisanego oskarżonemu czynu, ale także oceny warunków formalnych do podjęcia decyzji w przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania karnego. Skoro bowiem ponad wszelką wątpliwość między oskarżonym a pokrzywdzonym doszło do pojednania, to mimo iż przypisane oskarżonemu przestępstwo zagrożone jest karą pozbawienia wolności od 3 miesięcy do lat 5, to w świetle dyspozycji art. 66 § 3 k.k. nic nie stało na przeszkodzie do wydania wnioskowanej przez obronę decyzji, tym bardziej że także stopień winy oskarżonego, o którym będzie mowa poniżej, nie był znaczny.

Wyznaczenie stopnia zawinienia wymaga natomiast ustalenia najpierw wszystkich przesłanek przypisania winy, a więc dojrzałości sprawcy i jego poczytalności, rozpoznawalności bezprawności czynu oraz braku anormalnej sytuacji motywacyjnej występującej w nasileniu uniemożliwiający wymagać od sprawcy dania posłuchu normie prawnej (zob. uzasadnienie do wyroku TK z 16 maja 2000 r., P. 1/99, OTK ZU 2000, z. 4, poz. 111), które na gruncie niniejszej sprawy nie budzą wątpliwości. Oceniając stopień zawinienia należy uwzględnić wszelkie okoliczności, które

decydują o zakresie swobody sprawcy w wyborze i realizacji zachowania zgodnego z prawem, a w tym możliwość rozpoznania znaczenia czynu, możliwość podjęcia decyzji zgodnej z prawem i możliwość faktycznego sterowania swoim postępowaniem (wyrok SA w Lublinie z dnia 16 stycznia 2007 r., II AKa 350/06, Lex nr 338424). W okolicznościach niniejszej sprawy stwierdzić należy, że oskarżony miał wprawdzie wybór i możliwość realizacji zachowania zgodnego z prawem, albowiem świadomie sformułował groźbę pobicia J. M., jednakże przedmiotowego wyboru dokonywał w sytuacji, gdy od wielu miesięcy pokrzywdzony nie spłacał na jego rzecz zadłużenia i to zachowując się w sposób wskazujący na brak jakiegokolwiek woli wywiązania się z ciążyących na nim zobowiązań.

Przechodząc do kolejnej przesłanki stosowania instytucji warunkowego umorzenia w postaci dotychczasowego sposobu życia stwierdzić należy, że nie budził on żadnych zastrzeżeń Sądu Okręgowego, w szczególności że oskarżony nie był dotychczas karany. Sąd Odwoławczy uznał, że w okolicznościach niniejszej sprawy brak konfliktów z prawem uzasadnia przypuszczenie, że pomimo nie wymierzenia oskarżonemu kary i umorzenia postępowania karnego w stosunku do tego oskarżonego, będzie on przestrzegał porządku prawnego, a w szczególności nie dopuści się popełnienia nowego przestępstwa.

Sąd Odwoławczy stoi bowiem na stanowisku, że w uzasadnionych przypadkach, można osiągnąć cel postępowania karnego i nauczyć sprawcę poszanowania i respektowania ustalonego porządku prawnego pomimo braku ukarania sprawcy zwłaszcza w sytuacjach, gdy już samo postępowanie karne prowadzone w stosunku do sprawcy, było dla niego istotną karą, a tak niewątpliwie było w niniejszej sprawie.

Z uwagi na powyższe Sąd II instancji zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, iż postępowanie karne wobec oskarżonego T. B. warunkowo umorzył na okres dwóch lat tytułem próby.

Zdaniem Sądu Odwoławczego, okres próby w tak ukształtowanym wymiarze będzie czasem właściwym do zweryfikowania, czy oskarżony pomimo umorzenia wobec niego postępowania karnego, będzie przestrzegał porządku prawnego, a zwłaszcza, czy nie dopuści się ponownie popełnienia przestępstwa.

Jednocześnie Sąd Odwoławczy doszedł do przekonania, że oskarżony T. B. winien jednak odnieść pewne skutki swojego naganego zachowania.

Możliwość orzeczenia dodatkowych dolegliwości wobec oskarżonego, wobec którego warunkowo umorzono postępowanie karne, przewiduje przepis art. 67 § 3 k.k., w którym wskazano m.in. świadczenie pieniężne orzekane na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej. Świadczenie pieniężne jako środek karny, mimo że ma charakter dolegliwości materialnej (finansowej), nie pełni roli kompensacyjnej, ale w zdecydowanej przewadze funkcję represyjną i prewencyjną. Orzeczenie świadczenia pieniężnego w sytuacji warunkowego umorzenia postępowania karnego ma wprawdzie charakter probacyjny, jednakże jest zewnętrznym wyrazem tego, że sprawca popełnił czyn zabroniony, który powinien się spotkać z napiętnowaniem przejawiającym się chociażby w orzeczeniu stosunkowo łagodnego środka. Przedmiotowe świadczenie winno być przy tym orzekane z uwzględnieniem dyrektyw sądowego wymiaru kary, które, jak wynika z przepisu art. 56 k.k., stosuje się odpowiednio do innych środków przewidzianych w kodeksie karnym.

W ocenie Sądu Odwoławczego okoliczności przedmiotowej sprawy, w szczególności charakter przypisanego T. B. przestępstwa, przemawiają za orzeczeniem wobec niego świadczenia pieniężnego, o którym mowa w dyspozycji art. 67 § 3 k.k. Adekwatne do stopnia zawinienia oskarżonego oraz jego sytuacji osobistej i finansowej będzie przy tym świadczenie pieniężne w wysokości 500 zł. T. B. prowadzi działalność gospodarczą, z tytułu której uzyskuje miesięczne dochody w wysokości ok. 3.500 zł, posiada majątek w postaci nieruchomości o wartości 400.000 zł, przy czym jest kawalerem, który nie ma nikogo na swoim utrzymaniu. W tych okolicznościach uiszczenie ww. kwoty świadczenia pieniężnego nie powinno wiązać się dla niego z nadmierną dolegliwością, zwłaszcza w świetle korzystnego dla niego rozstrzygnięcia o warunkowym umorzeniu postępowania karnego. Z drugiej strony konieczność uiszczenia ww. kwoty świadczenia będzie stanowiła dla oskarżonego pewną dolegliwość, a tym samym spełni swoją rolę represyjną.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a. uchylił rozstrzygnięcia o karze pozbawienia wolności i warunkowym zawieszeniu jej wykonania na okres próby zawarte w pkt. 1. i 2. wyroku,

b. na podstawie art. 66 § 1 i 3 k.k. i 67 § 1 k.k. warunkowo umorzył postępowanie karne przeciwko T. B. na okres 2 lat próby,

c. na podstawie art. 67 § 3 k.k. w zw. z art. 49 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego T. B. świadczenie pieniężne w kwocie 500 złotych na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej.

W pozostałym zakresie Sąd Okręgowy zaskarżony wyrok utrzymał w mocy, jak orzeczono w punkcie 2. wyroku.

O kosztach procesu orzeczono w punkcie 3. wyroku, obciążając nimi oskarżonego. Na podstawie art. 634 k.p.k. i art. 627 k.p.k. Sąd Okręgowy zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty postępowania odwoławczego w kwocie 50 zł, a na podstawie art. 7 i art. 12 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych (tekst jednolity - Dz.U.83.49.223 ze zm.) wymierzył mu jedną opłatę za obie instancje w kwocie 100 zł.

SSO Jarosław Komorowski